

Naslov originala

Alastair Reynolds
REVELATION SPACE

Copyright © Alastair Reynolds, 2000

First published by Gollancz.
All rights reserved.

Translation Copyright © 2011 za srpsko izdanje, LAGUNA

OBLAST OTKROVENJA

POGLAVLJE PRVO

□ DELJAK MANTEL, SEVERNI NEKEBET, RISURDŽAM,
SISTEM DELTA PAVONISA, 2551.

Počela je peščana oluja. Silvest je stajao na rubu iskopine i pitao se hoće li njegov trud opstati ove noći. Arheološka iskopina sastojala se od dubokih kvadratnih okana razdvojenih okomitim zemljanim zidovima: u stilu klasične Vilerove mreže. Okna su se prostirala desetine metara u dubinu, ograđena privremenim prozirnim zidovima od hiperdijamanta. Milioni godina slojevite geološke povesti naslanjali su se na zidove. Bila je dovoljna samo jedna jaka oluja – jedna jaka peščana oluja – pa da se okna napune gotovo do vrha.

„Potvrđeno je, gospodine“, reče mu jedan od članova tima izlazeći iz prvog niskog terenskog vozila. Glas mu je bio prigušen maskom za disanje. „Kivje je upravo izdao upozorenje na opasne vremenske prilike za čitavu oblast Severni Nekebet. Svim terenskim timovima savetuje se da se vrate u najbližu bazu.“

„Znači, kažeš da se spakujemo i odvezemo do Mantela?“

„Ovog puta biće žestoko, gospodine.“ Čovek stade da se osvrće unakolo i podiže kragnu jakne uz vrat. „Da naredim opštu evakuaciju?“

Silvest spusti pogled do mreže okana snažno osvetljenih reflektori-
ma poređanim svuda okolo. Pavonis se na ovim geografskim širinama
nikada nije uzdizao dovoljno da bi davao korisne svetlosti koliko treba;

sada, dok je ponirao prema horizontu zastrt ogromnim velom prašine, bio je tek nešto više od obične mrlje boje rđe koju je Silvest jedva uspevao da nađe pogledom. Uskoro će se pojaviti kovitlaci prašine – nagrnuće stepom Ptero kao da je neko prejako zavrteo brojne čigre, a onda će uslediti glavna oluja, koja će se podići kao crni nakovanj.

„Ne“, reče on. „Nema potrebe da idemo. Ovde smo dobro zaklonjeni – ono kamenje skoro uopšte nije podleglo eroziji, ako nisi primetio. Ako oluja postane prejaka, sklonićemo se u terenska vozila.“

Čovek osmotri stene, pa zavrte glavom kao da ne veruje sopstvenim ušima. „Gospodine, Kivje izdaje ovakvo upozorenje svega jednom u godinu-dve dana – oluja je snažnija nego išta što smo dosad iskusili.“

„Govori u svoje ime“, odvratil Silvest, primetivši kako ga je čovek nagoniski pogledao u oči, a potom ponovo sklonio pogled, posramljen. „Poslušaj me. Ne možemo napustiti ovu iskopinu. Shvataš?“

Čovek ponovo osmotri mrežu okana. „Možemo da zaštitimo ono što smo našli prekrivkom, gospodine. A onda da zakopamo primopredajnike. Čak i ako prašina zatrpava sva okna, moći ćemo ponovo da nađemo ovo mesto i nastavimo odavde.“ Iza zaštitnih naočara protiv prašine čovek ga je gledao usplahirenim, molećivim pogledom. „Kad se vratimo, možemo da stavimo kupolu preko cele mreže. Zar to ne bi bilo najbolje, gospodine, umesto što ovde ugrožavamo ljudstvo i opremu?“

Silvest kroči prema čoveku nateravši ga da se povuče korak nazad ka najbližem otvoru. „Postupićeš ovako: obavesti sve timove koji kopaju da nastave s radom dok ja ne kažem da stanu i neka više ne pominju povratak u Mantel. U međuvremenu, želim da se samo najosetljiviji instrumenti unesu u terenska vozila. Je l' jasno?“

„Ali šta će biti s ljudima, gospodine?“

„Ljudi će raditi ono zbog čega su i došli ovamo: kopati.“

Silvest s neodobravanjem odmeri čoveka, gotovo ga izazivajući da se usprotivi naredbi, ali posle dužeg oklevanja on se okrenu u mestu i odjuri preko mreže iskopina, vijugajući po vrhovima međa sa uvežbanom lakoćom. Raspoređeni unaokolo poput topova uperenih nadole, osetljivi gravitometri blago su se njihali kako se vetar pojačavao.

Silvest sačeka malo, potom pođe sličnim putem, pa skrenu kad je već prošao kraj nekoliko okana. Blizu središta iskopine četiri okna su spojena u jednu jamu ojačanih ivica široku trideset metara i skoro isto

toliko duboku. Silvest zakorači na merdevine koje su vodile u jamu i hitro se spusti u nju. Poslednjih nedelja toliko se puta peo i spuštao tim merdevinama da ga je izostanak vrtoglavice iznenadio gotovo više nego sam čin spuštanja. Dok je silazio niz stranu privremene međe, kretao se kroz slojeve geološkog vremena. Devetsto hiljada godina prošlo je od Praska. Slojeve je uglavnom okovao večiti mraz – tipičan na subpolarnim geografskim širinama Risurdžama; zemlja je bila zauvek smrznuta i nikada se nije topila. Još dublje – bliže samom Prasku – nalazio se sloj regolita koji se taložio za vreme dejstava koja su usledila. Sam Prask obeležen je jednom crnom linijom tankom poput vlasi – bio je to pepeo izgorelih šuma.

Dno jame nije bilo ravno, već se užim merdevinama silazilo do konačnog udubljenja četrdeset metara ispod površine, u kome je tmina bila dodatno osvetljena. Skučeni prostor vrveo je od aktivnosti kao neka neverovatna košnica, a jama je bila toliko zaklonjena da nije bilo ni daška vetra. Tim kopača radio je u grobnoj tišini, klečeći na prostirkama raširenim na tlu i grebuckajući alatima toliko preciznim da su u neko drugo doba mogle poslužiti kao hirurški instrumenti. Trojica su bili studenti iz Kivjea – rođeni na Risurdžamu. Servitor je čučao kraj njih i čekao naredbe. Premda su mašine bile korisne u ranim stadijima iskopavanja, završni poslovi im se nikada ne bi mogli sasvim poveriti. Kraj njih je sedela žena sa elektronskom tablicom u krilu, na kojoj je bila prikazana kladistička mapa amarantinskih lobanja. Tek je sad ugledala Silvesta – sišao je tiho – pa je iznenađeno ustala, sklopivši naglo elektronsku tablicu. Na sebi je imala šinjel, a crna kosa joj je ošišana tako da su joj šiške geometrijski ravno stajale na čelu.

„Pa, bio si u pravu“, reče. „Šta god da je, veliko je. I izgleda neverovatno dobro očuvano.“

„Imaš li ti neku teoriju, Paskal?“

„Tu ti dolaziš do izražaja, zar ne? Ja sam ovde samo da prenesem vest.“ Paskal Diboja bila je mlada novinarka iz Kivjea. Obaveštavala je o iskopavanju od samog početka, često prljajući ruke zajedno s pravim arheolozima i učeći izraze kojima se služe. „Ali tela su jeziva, zar ne? Iako su vanzemaljska, gotovo možeš da osetiš njihov bol.“

S jedne strane jame, tik pre nego što će se tlo spustiti, otkrili su dve grobnice oivičene kamenjem. Uprkos tome što su zakopane pre devetsto hiljada godina – u najmanju ruku – grobnice su bile gotovo

netaknute, a kosti u njima još su manje-više ležale u anatomskoj vezi jedna s drugom. Bili su to tipični amarantinski kosturi. Na prvi pogled – svakome ko nije obučeni antropolog – učinili bi se kao ljudski ostaci jer su stvorenja bila dvonošci sa četiri uda, otprilike ljudske veličine, sa sličnim rasporedom kostiju. Zapremina lobanje bila je slična, a organi čula, kao i organi za disanje i govor, nalazili su se na istovetnim mestima. Samo što su lobanje oba Amarantinca bile izdužene kao ptičje, s naglašenim čeonim delom koji je štrčao između prostranih očnih dupalja, sve do vrha kljunolike gornje usne. Kostu su mestimično pokrivala povesma potamnelog i sasušenog tkiva koje je izvitoperilo tela jer ih je – bar se tako činilo – krivilo u bolne položaje. Nisu to bili fosili u pravom smislu te reči: nije došlo do mineralizacije i grobnice su bile prazne ako se izuzmu kosti i šačica alatki s kojima su sahranjeni.

„Možda su“, reče Silvest, pa pruži ruku i dotače jednu lobanju, „pravo želeli da to pomislimo.“

„Ne“, odvrati Paskal. „Kako se tkivo sušilo, krivilo ih je.“

„Osim ako ih nisu tako sahranili.“

Opipao je lobanju u rukavicama – a ova mu je prenela taktilne podatke do vrhova prstiju. Setio se žute sobe visoko u gradu Kazmu, sa akvarelima metanskih ledenih pejzaža na zidovima. Livrejisani servitori kretali su se između gostiju sa slatkišima i likerima; zastori od krepa u boji prekrivali su tavanicu baštenske kućice; sve je bleštalo od neukusnih entoptika po poslednjoj modi: serafima, heruvima, kolibrija i vila. Sećao se gostiju: uglavnom su to bili porodični prijatelji – ljudi koje je jedva poznavao ili ih je pak prezirao – budući da je sam imao svega nekoliko prijatelja. Njegov otac je kasnio kao i obično, pa se atmosfera na zabavi već hladila kad je Calvin odlučio da se pojavi. Tada je to bilo uobičajeno; bilo je to vreme Calvinovog poslednjeg i najvećeg projekta, njegovo ostvarenje značilo je samo po sebi sporu smrt, ništa manje nego samoubistvo koje će navaliti sebi na vrat na vrhuncu projekta.

Sećao se kako je otac izvadio kutiju inkrustiranu upletenim vrpčama ribonukleinske kiseline.

„Otvori je“, rekao je Calvin.

Pamtio je kako ju je uzeo, kako je bila laka. Naglo je otvorio poklopac i ugledao čitavo gnezdo od vlaknastog materijala za pakovanje.

Unutra se nalazila istačkana kupola iste smeđe boje kao i kutija. Bio je to gornji deo lobanje, očigledno ljudske, bez donje vilice.

Sećao se kako je prostorijom zavladao muk.

„Je li to sve?“, pitao je Silvest, dovoljno glasno da ga čuju svi prisutni. „Matora kost? Pa, hvala, tata. Ponizno ti zahvaljujem.“

„I treba“, odvratio je Calvin.

Doduše, Silvest je odmah shvatio da je Calvin u pravu. Lobanja je bila neverovatno dragocena – stara dvesta hiljada godina. Pripadala je ženi iz Atapuerke u Španiji, kako će uskoro saznati. Vreme njene smrti bilo je očigledno na osnovu okolnosti pod kojima je sahranjena, ali naučnici koji su je iskopali proverili su svoje pretpostavke još preciznije pomoću najboljih tadašnjih metoda: utvrđivanjem starosti stene u pećini u kojoj je sahranjena kalijum-argonom, utvrđivanjem starosti stalaktita i stalagmita pomoću radioaktivnog uranijuma, utvrđivanjem starosti vulkanskog stakla pomoću procesa fisije, te utvrđivanjem starosti spaljenih komadića kremenata postupkom termoluminiscencije. Sve su to bili metodi koje – uz poboljšanu kalibraciju i primenu – i dalje koriste timovi za iskopavanje na Risurdžamu. Postoji samo ograničen broj fizičkih postupaka za utvrđivanje starosti stvari. Trebalo je da Silvest sve to primeti u trenutku i shvati šta lobanja uistinu predstavlja: najstariji ljudski ostatak na Jeloustonu, koji su pre više stoleća doneli u sistem Epsilon Eridanija, a potom je izgubili u kolonijalnim bunama. To što ju je Calvin uopšte našao bilo je samo po sebi ravno čudu.

Ipak, stidu koji ga je potom obuzeo uzrok nije toliko bila ta njegova nezahvalnost, već pre način na koji je dozvolio da se njegovo neznanje otkrije, kad je moglo biti lako prikriveno. Takvu slabost više nikada neće dozvoliti sebi. Godinama kasnije lobanja je otputovala s njim na Risurdžam, da ga stalno podseća na taj zavet.

Sad nije smeo da dozvoli neuspeh.

„Ako je tačno ono što pretpostavljaš“, reče Paskal, „mora da su s razlogom sahranjeni tako.“

„Možda kao znak upozorenja“, predloži Silvest i zaputi se prema troje studenata.

„Pribojavala sam se da ćeš reći tako nešto“, na to će Paskal, pošavši za njim. „A na šta je ovaj užas trebalo da ih upozori?“

Njeno pitanje bilo je manje-više retoričko, i Silvest je to dobro znao. Sasvim je tačno tumačila njegova ubeđenja u vezi s Amarantincima.

Istovremeno, izgleda da je uživala u tome da ga podbada u vezi s tim ubedenjima, kao da će time što ga stalno navodi da iznosi iste tvrdnje na kraju uspeti da ga izazove da obelodani logičku grešku u sopstvenim teorijama koja bi, čak i po njegovom sopstvenom priznanju, podrila čitavo objašnjenje.

„Na Prasad“, reče Silvest, opipavajući tanku crnu liniju iza najbliže međe.

„Amarantincima se Prasad naprosto desio“, odvrati Paskal. „Oni u tome nisu imali udela. Osim toga, desio se brzo. Nisu imali vremena da jurcaju unaokolo i sahranjuju tela u ime jezivog znaka upozorenja, čak i da su prozreli šta im se dešava.“

„Naljutili su bogove“, reče Silvest.

„Da“, složi se Paskal. „Mislim da se svi slažemo u tome da su Prasad verovatno tumačili kao dokaz božanskog nezadovoljstva, ograničeni svojim sistemom mišljenja – ali svakako nisu imali vremena da to verovanje izraze u bilo kakvom trajnom vidu pre nego što su svi pomrli, a kamoli da sahranjuju tela zarad budućih arheologa, pritom pripadnika drugog roda.“ Ona stavi kapuljaču na glavu i zategnu trake – fina prašina počela je da sipi u jamu, a vazduh više nije bio miran kao nekoliko minuta ranije. „Ali ti ne misliš tako, je li?“ Ne sačekavši odgovor, Paskal stavi široke zaštitne naočare na oči, na trenutak razbarušivši ravne šiške, pa spusti pogled na ono što su polako iskopavali.

Njene naočare primiše podatke od vizuelnih gravitometara raspoređenih po iskopini, pa ovi prekriše stereoskopsku sliku zakopanih oblička koja je sačinjavala uobičajeni prikaz. Silvestu je bilo dovoljno da zatraži od svojih očiju da urade to isto. Tlo ispod njihovih nogu postade staklasto i prozračno – magličasta mreža u kojoj je sahranjeno nešto ogromno. Bio je to obelisk, ogroman stub isklesan od kamena u jednom komadu, položen u nekoliko kamenih sarkofaga. Obelisk je bio visok dvadeset metara. Iskopavanjem su razotkrili svega nekoliko centimetara na vrhu. Na jednoj strani nešto je napisano jednim od uobičajenih kasnoamarantinskih pisama, no vizuelni gravimetri nisu imali prostornu rezoluciju da bi mogli da otkriju tekst. Morali bi da iskopaju obelisk pre nego što išta saznaju.

Silvest naloži očima da ponovo uključe običan prikaz. „Radite brže“, reče studentima. „Ne zanima me ako malo oštete površinu. Hoću da se do večeras vidi bar metar.“

Jedan student se okrenu k njemu, i dalje klečeći. „Gospodine, čuli smo da ćemo morati da napustimo iskopinu.“

„Zašto bih, pobogu, napustio iskopinu?“

„Zbog oluje, gospodine.“

„Nek je đavo nosi.“ Upravo je hteo da se okrene od njih kad ga Paskal uhvati za mišicu, pomalo pregrubo.

„Imaju pravo što se brinu, Dene.“ Rekla je to tiho, da je čuje samo on. „I ja sam čula za upozorenje. Treba da se vratimo u Mantel.“

„I da izgubimo ovo?“

„Vrat ćemo se.“

„Možda nikad nećemo naći ovo mesto, čak i ako zakopamo primopredajnik.“ Znao je da je u pravu: položaj iskopine nije bio jasan, a mape te oblasti nisu bile naročito detaljne; izrađene su na brzinu kad je brod *Lorin* ušao u orbitu sa Jeloustona pre četrdeset godina. Dvadeset godina kasnije, kada je pola kolonista odlučilo da ukrade brod i vrati se kući, pojas satelita za održavanje veze uništen je u pobuni. Otad nema pouzdanog načina da se utvrdi položaj na Risurdžamu. Osim toga, mnogi primopredajnici su se jednostavno kvarili u peščanim olujama.

„Ovo ipak nije vredno gubitka ljudskih života“, usprotivi se Paskal.

„Možda je vredno i mnogo više od toga.“ Silvest pucnu prstima prema studentima. „Brže. Upotrebite i servitora ako morate. Hoću da se vrh tog obeliska vidi do zore.“

Sluka, njegova starija studentkinja istraživač promrmlja nešto sebi u bradu.

„Imaš li nešto da dodaš?“, upita je Silvest.

Sluka ustade, verovatno prvi put posle nekoliko sati. Video joj je napetost u očima. Ispustila je lopaticu kojom je radila na tlo, kraj krznenih čizama koje je imala na nogama. Ona strže masku s lica, udišući risurdžamski vazduh nekoliko trenutaka dok je progovorila. „Moramo da porazgovaramo.“

„O čemu, Sluka?“

Sluka udahnu vazduh iz maske pa tek onda ponovo reče. „Malo ste preterali, doktore Silveste.“

„A ti si upravo preterala nepovratno.“

Kao da ga nije čula. „Znate, i nama je stalo do vašeg rada. I mi delimo vašu uverenja. Zato i jesmo ovde, pucaju nam leđa zbog vas. Ali

ne bi trebalo da nas uzimate zdravo za gotovo.“ Beonjače joj sevrnuše kad pogleda Paskal. „Trenutno vam trebaju svi saveznici koje možete da nađete, doktore Silveste.“

„Da to nije pretnja?“

„To je samo činjenično stanje. Kad biste više obratili pažnju na dešavanja drugde u koloniji, znali biste da Žerardje namerava da vam se usprotivi. A priča se da je dospao mnogo bliže nego što mislite.“

Potiljak mu se naježi. „O čemu ti to?“

„O puču. O čemu drugom?“ Sluka se progura kraj njega i pođe uz merdevine iz jame. Zakoračivši na prvu prečku, okrenu se dvojici studenata koji su i dalje gledali svoja posla i radili pognutih glava, usredsređeni na to da iskopaju obelisk. „Radite koliko god hoćete, ali nemojte da kažete da vas niko nije upozorio. A ako i dalje niste sigurni kako je to biti zatečen peščanom olujom, pogledajte samo Silvesta.“

Jedan student skrušeno podiže pogled. „Kuda ćeš, Sluka?“

„Da porazgovaram sa ostalim kopačkim timovima. Možda ne znaju svi za upozorenje. Kad čuju, ne bih rekla da će ih biti mnogo koji će hteti da ostanu.“

Počela je da se penje, ali Silvest je zgrabi za petu krznene čizme. Ona ga pogleda. Sad je na licu imala masku, ali Silvest je ipak video prezir u njenom izrazu. „Gotova si, Sluka.“

„Ne“, breću se ona penjući se. „Tek sam počela. Ja bih se pre zabrinula za vas.“

Silvest razmisli o tome kako se oseća i shvati – što je najmanje očekivao – da je sasvim staložen, no bio je to mir kao na površini svetlucah vodoničnih okeana divovskih gasnih planeta izvan Pavonisovog sistema – održavao ga je samo ogroman pritisak odozgo i odozdo.

„Pa?“, javi se Paskal.

„Moram s nekim da porazgovaram“, reče on.

Silvest se pope rampom do svog terenskog vozila. Drugo je bilo prepuno opreme i kutijica sa uzorcima, te mreža za spavanje za studente uvučenih u majušna udubljenja u zidovima, tamo gde je još bilo neupotrebljenog prostora. Morali su da spavaju u vozilima jer su pojedine iskopine u sektoru – poput ove – bile udaljene više od dan putovanja od Mantela. Silvestovo terensko vozilo bilo je mnogo bolje

opremljeno, a više od trećine unutrašnjosti zauzimale su njegove privatne prostorije. U ostatku vozila nalazio se dodatni prostor korisne nosivosti i još nekoliko skromnih prostorija za radnike višeg ranga ili goste: u ovom slučaju za Sluku i Paskal. Međutim, sad je imao čitavo vozilo za sebe.

Po uređenju kabine nije se videlo da se nalaze u terenskom vozilu. Bila je presvučena crvenim somotom, a police načičkane primercima naučnih instrumenata i relikvijama. Bilo je tu velikih mapa Risurdžama u Merkatorovom stilu, s brojnim beleškama, na kojima su označena najveća amarantinska nalazišta; ostale zidove su pokrivali tekstovi koji su se sporo ažurirali: naučni radovi u nastanku. Njegov beta-simulator je sad mahom obavljao nezahtevan posao na radovima. Silvest je obučio simulaciju toliko da je mogla da oponaša njegov stil pouzdanije nego on sam ovako zauzet kako je bio. Kasnije, ako bude imao vremena, moraće da proveri tekstove, ali zasad ih je samo okrznuo pogledom na putu do radnog stola. Kitnjasti radni sto bio je ukrašen umecima od mermera i malahita, zapravo prikazima ranih svemirskih istraživanja rađenim u japanskom stilu.

Silvest otvori fioku i izvadi konzolu za simulaciju, neobeleženu sivu ploču nalik keramičkoj pločici. Na površini radnog stola nalazio se prorez. Treba samo da ubaci konzolu kako bi prizvao Kalvina. Ipak, oklevao je. Prošlo je dosta vremena – u najmanju ruku, nekoliko meseci – otkad je prizvao Kalvina iz mrtvih, a njihov poslednji susret prošao je nezaboravno loše. Obećao je sebi da će ga ponovo prizvati samo u slučaju krajnje nužde. Sad je valjalo proceniti da li je taj čas zaista kucnuo – da li je nevolja dovoljno velika da opravda prizivanje mrtvih. Problem s Kalvinom bio je u tome što su njegovi saveti bili pouzdani samo u polovini slučajeva.

Silvest ubaci konzolu u prorez na stolu.

Vile istkaše priliku od svetlosti nasred prostorije: Kalvin je sedeo u ogromnoj gospodskoj stolici. Prizor se činio stvarnijim od ma koje hologramske slike – prikazan do najmanjih pojedinosti, kao što je senka – pošto je nastao direktnim nadražajem Silvestovog vidnog polja. Beta-simulator je prikazao Kalvina onako kako je ostao upamćen na Jeloustonu na vrhuncu slave, kad je tek bio prekoračio pedesetu. Čudno, ali delovao je starije od Silvesta, premda je na slici fiziološki bio dvadeset godina mlađi. Silvest je zašao već osam godina u svoje

treće stoleće, no postupci za dugovečnost koje je primio na Jeloustonu bili su napredniji nego išta što je bilo dostupno u Kalvinovo vreme.

Osim toga, bili su sličnih crta lica i građe, i obojici usne kao da su stalno bile iskrivljene u podsmešljiv osmejak. Kalvinova frizura bila je kraća i na sebi je, za razliku od Silvestrove prilično nenametljive odeće za iskopavanje, imao otmenu odoru iz zlatnog doba demarksističke vladavine: košulju s bogato nabranim karnerima, elegantne karirane pantalone uvučene u piratske čizme, a prsti su mu bili optočeni metalom i dragim kamenjem. Besprekorno oblikovana brada bila je jedva malo uočljivija od puke linije boje rđe duž vilice. Mali entoptički prikazi okruživali su ga u sedećem položaju, simboli Bulove trivalentne logike i slapovi binarnih brojeva. Jednom rukom je gladio čekinje na podbratku, a drugom se poigravao izrezbarenim zavijutkom na kraju rukonaslona stolice.

Prikaz ožive, a blede oči zasijaše od zanimanja.

Kalvin lenjo podiže prst, umesto pozdrava. „Znači...“, počeo, „dого-relo je.“

„Mnogo umišljaš.“

„Nema potrebe da išta umišljam, dragi moj dečače. Samo sam se priključio na mrežu i pregledao poslednjih nekoliko hiljada izveštaja.“ Izvio je vrat da osmotri kabinu. „Lepo si ti ovde ušuškano. Nego, kako su ti oči?“

„Služe me koliko se može očekivati.“

Kalvin klimnu glavom. „Rezolucija nije sjajna, ali učinio sam najbolje što sam mogao s alatima koje sam imao na raspolaganju. Verovatno sam ti povezao samo četrdeset posto optičkih nervnih vlakana, pa bi ugradnja boljih kamera bila besmislena. Sad, kad biste na ovoj planeti imali bar donekle pristojnu hiruršku opremu, možda bih i mogao da se latim posla. Ali ni Mikelandelu ne bi dao četkicu za zube i očekivao od njega veličanstvenu Sikstinsku kapelu.“

„Utrljavaš mi so u rane.“

„Nije mi ni na kraj pameti“, odvrati Kalvin tobože nevino. „Samo pitam: zar nisi, kad si već morao da dozvoliš Ališi da odleti s *Lorin*, mogao da je ubediš da nam ostavi deo medicinske opreme?“

Njegova žena je povelala pobunu protiv njega dvadeset godina ranije; to Kalvin nikada nije dozvoljavao Silvestu da zaboravi.

„Dobro, podneo sam žrtvu na neki način.“ Silvest odmahnu rukom da učutka prikaz. „Izvini, ali nisam te pozvao da ćaskamo kraj kamina, Kale.“

„Voleo bih da me zoveš oče.“

Silvest kao da ga nije čuo. „Znaš li gde smo?“

„Kraj neke iskopine, pretpostavljam.“ Kalvin nakratko zažmuri i vrhovima prstiju dotiče slepoočnice, tobože usredsređen. „Da. Da vidimo. Dva istraživačka terenska vozila izvan Mantela, blizu stepe Ptero... rešetkasta iskopina... prilično neprimereno i staromodno! Mada, pretpostavljam da služi tvojoj svrsi. A šta je ovo? Gravitometarska oblast... seizmogrami... znači stvarno si našao nešto, zar ne?“

U tom trenutku iz radnog stola iskoči vila za objavljivanje stanja i reče mu da ima poziv iz Mantela. Silvest podiže ruku prema Kalvinu dok se premišljao da li da prihvati poziv ili ne. Tražio ga je Henri Dženekin, stručnjak za biologiju ptica i jedan od malobrojnih prisnih Silvestovih saveznika. Premda je poznavao pravog Kalvina, Silvest je bio siguran da Dženekin nikada nije video Kalvinovu beta-simulaciju... a sasvim sigurno ne u trenutku kad ga sin pita za savet. Priznanje da mu je potrebna Kalova pomoć – da je uopšte uzeo u obzir mogućnost da prikaže simulaciju u tu svrhu – moglo je da bude presudni znak slabosti.

„Šta čekaš?“, ogłosi se Kal. „Javi se.“

„On ne zna za tebe... za nas.“

Kalvin odmahnu glavom, a onda – neverovatno – Dženekin se stvorio u sobi. Silvest se trudio da ostane smiren, ali bilo mu je jasno šta se upravo desilo. Sigurno je Kalvin našao način da šalje naredbe ličnim funkcijama radnog stola.

Kalvin je oduvek igrao nepošteno, pomisli Silvest. Na kraju krajeva, zato mu je i dalje bio koristan.

Prikaz Dženekinovog tela u prirodnoj veličini bio je nešto manje oštar nego Kalvinov jer je iz Mantela poslat preko satelitske mreže, koja je u najboljem slučaju bila neujednačena. A ni kamere koje su ga snimale verovatno nisu bile u najboljem stanju, pomisli Silvest, kao i mnogo toga drugog na Risurdžamu.

„Tu si, znači“, pozdravi ga Dženekin, isprva primetivši samo Silvesta. „Pokušavam da te dobijem već čitav sat. Zar nema načina da primiš obaveštenje o pozivu kad si u oknu?“

„Ima“, odgovori Silvest. „Ali isključio sam tu mogućnost. Suviše me je remetila.“

„Znači tako“, kaza Dženekin prikrivajući bes. „Baš lukavo od tebe, zaista. Pogotovo na tvom položaju. Naravno, znaš o čemu govorim. Preti ti opasnost, Dene, možda i veća nego što...“ Verovatno je utom prvi put primetio Kala. Nekoliko trenutaka je posmatrao priliku u stolici, pa tek onda progovorio: „Zaboga. To si stvarno ti, zar ne?“

Kal samo klimnu glavom i ne reče ništa.

„Ovo je njegova beta-simulacija“, dodade Silvest. Bilo mu je važno da to raščisti pre nego što se razgovor nastavi; alfe i bete su u osnovi bile različite, a jelonstonska pravila ponašanja veoma su precizno nalagala razliku između njih. Silvest bi bio kriv za ogroman društveni propust da je ostavio Dženekina u ubeđenju kako je to davno izgubljeni alfa-snimak.

„Savetujem se s njim... sa simulacijom“, reče Silvest.

Kalvin napravi grimasu.

„U vezi sa čim?“, upita Dženekin. Bio je starac – zapravo, najstariji na Risurdžamu – a sa svakom godinom činilo se da za nijansu više liči na majmuna. Seda kosa, brkovi i brada uokvirivali su mu majušno ružičasto lice koje je podsećalo na retku vrstu marmozeta. Na Jeloustonu nije bilo darovitijeg stručnjaka iz oblasti genetike ako se izuzmu miksmasteri, a neki su Dženekina smatrali mnogo pametnijim od ikoga iz te sekte, uprkos tome što je bio nenametljiv i svoj dar nije dugovao iznenadnom providenju već brojnim godinama tihog i briljantnog rada. Sad je već zašao duboko u četvrto stoleće, a postupak dugovečnosti počeo je vidno da se osipa sloj po sloj. Silvest je pretpostavio da će uskoro Dženekin biti prvi koji će na Risurdžamu umreti od starosti. Ta pomisao ga ispuni tugom. Premda se Dženekin i on često nisu slagali, oduvek su bili istomišljenici u vezi sa svim bitnim pitanjima.

„Našao je nešto“, reče Kal.

Dženekinu oči sevnuse kao da se naglo podmladio obradovan naučnim otkrićem. „Stvarno?“

„Da, ja...“ Utom se desilo još nešto neobično. Soba je nestala. Njih trojica su stajali na balkonu visoko iznad grada, koji je Silvest odmah prepoznao kao Kazm. Opet Kalvinovo maslo. Pisači sto se premestio za njima poput poslušnog psa. Ako Kal može da pristupi njegovim

ličnim funkcijama, pomisli Silvest, može da izvodi i ovakve trikove, da uključuje uobičajena okruženja radnog stola. Bila je to dobra simulacija: do takvih pojedinosti kao što je vetar na Silvestovom obrazu i gotovo neprimetan miris grada koji nikad nije lako opisati, ali se uvek primeti kad ga nema u jeftinijim okruženjima.

Bio je to grad njegovog detinjstva: sa vrhunca *belle epoquee*.

Zadivljujuće zlatne građevine prostirale su se u daljinu poput izvajanih oblaka, odzvanjajući od vazdušnog saobraćaja. Ispod njih, slojeviti parkovi i vrtovi pružali su se naniže u vrtoglavim slapovima ka zelenkastoj izmaglici rastinja i svetlosti, kilometrima ispod njihovih nogu.

„Zar nije sjajno videti naš stari kraj?“, upita Kal. „Kad samo pomislim da je umalo pripao nama; bio je nadomak ruke našeg klana... ko zna kako bismo izmenili prilike da smo samo uzeli dizgine grada?“

Dženekin se pridržava ograde. „Baš lepo, ali nisam došao u razgledanje, Kalvine. Dene, šta si hteo da mi kažeš pre nego što nas je tako...“

„Neumesno prekinuo?“, dovrši Silvest. „Hteo sam da kažem Kalu da izvuče podatke o gravitometrima iz pisačkog stola, pošto očigledno ima način da mi čita lična dokumenta.“

„To zaista nije ništa za čoveka na mom položaju“, odvrati Kal. Trebalo mu je nekoliko trenutaka da pristupi magličastom prizoru zakopanog predmeta, i onda obelisk zalebde pred njima iza ograde, u prirodnoj veličini.

„Vrlo zanimljivo“, primeti Dženekin. „Zaista vrlo zanimljivo!“

„Nije loše“, reče Kal.

„Nije loše?“, na to će Silvest. „Za klasu je veći i bolje očuvan od svega što smo dosad našli. Jasan je dokaz naprednijeg stadijuma amarantinske tehnologije... možda čak i uvodne faze prave industrijske revolucije.“

„Valjda bi mogao da bude značajan pronalazak“, promrmlja Kal. „Ti... hm... nameravaš da ga iskopaš, pretpostavljam?“

„To mi je bila namera do pre nekoliko trenutaka, da.“ Silvest začuta, pa nastavi. „Ali nešto se upravo dogodilo. Upravo su me... upravo sam saznao da Žerardje možda namerava da povuče potez protiv mene mnogo pre nego što sam mislio.“

„Ne može ti ništa bez većine u izvršnom savetu“, reče Kal.

„Ne može“, javi se Dženekin, „ako tako namerava da postupi. Ali Den ima tačne podatke. Izgleda da Žerardje planira neposredniji potez.“

„To bi bilo ravno nekoj vrsti... puča, pretpostavljam.“

„Mislim da bi to bio tehnički naziv“, potvrdi Dženekin.

„Jesi li siguran?“ Utom Calvin ponovo učini kao da se usredsređuje, a tamne bore na čelu mu se produbiše. „Da... možda si u pravu. Mediji danas mnogo raspravljaju o Žerardjeovom narednom potezu i tome što je Den otišao na neku tamo iskopinu dok se kolonija zlopati u krizi rukovodstva... a i šifrovana komunikacija poznatih Žerardjeovih pristalica svakako je u porastu. Naravno, ne mogu da protumačim šifre, ali u svakom slučaju mogu da pretpostavim koji je razlog uvećanog broja poruka.“

„Nešto se kuje, zar ne?“ Sluka je bila u pravu, pomisli. U tom slučaju, učinila mu je uslugu upravo time što je zapretila da će napustiti iskopinu. Bez njenog upozorenja nikada ne bi prizvao Kala.

„Zaista se tako čini“, potvrdi Dženekin. „Zato sam i pokušavao da te dobijem. Kalove tvrdnje o Žerardjeovim pristalicama samo su potvrdile moje sumnje.“ Čvršće se uhvatio za ogradu. Manžetnu njegove jakne – koja mu je na mršavom telu visila kao na kosturu – ukrašavala je šara nalik paunovom repu. „Verovatno nema svrhe da se duže zadržavam ovde, Dene. Pokušao sam da održavam vezu s tobom a da to ne bude sumnjivo, ali imam sve razloge da verujem da snimaju ovaj razgovor. Zaista ne bih smeo ništa više da kažem.“ Okrenuo je leđa gradskom prizoru i lebdećem obelisku, pa se obratio čoveku na stolici. „Kalvine... drago mi je što sam te ponovo video, posle tako dugo vremena.“

„Čuvaj se“, reče mu Kal, podigavši ruku u Dženekinovom pravcu. „I srećno s paunovima.“

Dženekin se vidno iznenadio. „Zar znaš za moj mali projekat?“ Calvin se nasmeši i ne reče ništa; Dženekinovo pitanje je ipak bilo suvišno, pomisli Silvest.

Starac se rukova s njim – okruženje je omogućavalo i osećaj dodira – a onda iskorači iz svoje prostorije za vizuelni doživljaj.

Njih dvojica ostadoše sami na balkonu.

„Pa?“ upita Kal.

„Ne mogu da dozvolim da izgubim vlast nad kolonijom.“ Silvest je i dalje zvanično upravljao čitavom ekspedicijom na Risurdžamu, čak i posle Ališinog dezerterstva. Zapravo, oni koji su odabrali da ostanu na planeti, umesto da se vrate kući s njom, trebalo bi da su

mu saveznici, što je trebalo da znači da mu je položaj osnažen, ali nije bilo tako. Nisu sve pristalice Ališinog stanovišta dospele na *Lorin* pre nego što je napustio orbitu. A među onima koji su ostali, mnogi koji su prethodno podržavali Silvesta smatrali su da se loše, ili čak nedolično poneo u teškim trenucima. Njegovi neprijatelji govorili su da je ono što su Šabloneri uradili s njegovom glavom pre nego što je sreo Koprenare tek sad izašlo na videlo; toliko je zastranio da se njegovo stanje graniči s ludilom. Istraživanje o Amarantincima se nastavilo, doduše nešto manje poletno, dok su se političke razlike i razmirice rasplamsale do tačke s koje nije bilo povratka. Oni koji su i dalje ostali odani Ališi – među kojima je glavni bio Žerardje – stopili su se u inandješenište. Silvestovi arheolozi bivali su sve ogorčeniji, polako ih je obuzimao utisak o opasnom stanju. Na obe strane dešavali su se smrtni slučajevi koje nije bilo lako objasniti kao nesreće. Sad kad je dogorelo, Silvest se nije nalazio na pravom mestu da razreši krizu. „Ali ni ovo ne mogu da ostavim“, reče pokazujući obelisk. „Treba mi tvoj savet, Kale. I dobiću ga, zato što potpuno zavisiš od mene. Krhak si, upamti to.“

Kalvin se nelagodno promeškolji na stolici. „Znači, u suštini, pri-tegnućeš svog matorog. Bajno.“

„Ne“, odvrati Silvest kroz stisnute zube. „Kažem samo da bi mogao da padneš u pogrešne ruke ako mi ne budeš pomagao. Za svetinu si ti samo jedan od pripadnika našeg slavnog klana.“

„Mada se ti ne bi s tim složio, je li tako? Po tebi sam samo program, samo prikaz. Kada ćeš mi dozvoliti da ponovo preuzmem tvoje telo?“

„Na tvom mestu, ne bih baš očekivao da će to biti uskoro.“

Kalvin prekorno podiže prst. „Nemoj da se brecaš, sine. Ti si mene pozvao, a ne ja tebe. Vрати me u lampu ako hoćeš. Meni je i tako dobro.“

„I hoću. Pošto mi daš savet.“

Kalvin se nagnu napred u stolici. „Reci mi šta si uradio s mojom alfa-simulacijom, pa ću možda i razmisliti o tome.“ Zlurado se nacerio. „Do đavola, možda ću ti reći i svakojake tebi nepoznate podatke o Osamdesetorki.“

„Desilo se to da je sedamdeset devet nevinih ljudi umrlo“, reče Silvest. „Nema tu nikakve tajne. Ne smatram da si ti odgovoran za to. To bi bilo kao da optužujem tiraninovu fotografiju za ratne zločine.“

„Podario sam ti vid, nezahvalno derište.“ Sedište se obrnu tako da je Silvest sad gledao u visoki čvrsti naslon. „Priznajem da ti oči nisu baš najsavremenije, ali šta si očekivao?“ Sedište se opet okrenu. Calvin je sad bio odeven kao Silvest, kose slično začesljane i sličnog smirenog izraza lica. „Pričaj mi o Koprenarima“, reče. „Kaži mi svoje tajne grehe, sine. Reci mi šta se zapravo desilo kraj Laskajeve koprene a ne laži koje ispredaš otkad si se vratio.“

Silvest priđe pisacem stolu, spreman da izvadi konzolu. „Čekaj“, reče mu Calvin iznenada digavši ruke uvis. „Hoćeš li moj savet?“

„Najzad smo nešto postigli.“

„Ne smeš da dopustiš Žerardjeu da pobedi. Ako je puč neminovan, moraš da se vratiš u Kivje. Tamo možeš da okupiš ono malo preostalih sledbenika.“

Silvest pogleda kroz prozor terenskog vozila ka mreži okana. Senke su promicale preko međa – radnici su napuštali iskopinu i čutke odlazili u sigurnost drugog terenskog vozila. „Ovo bi mogao da bude najvažniji pronalazak otkad smo došli.“

„I možda ćeš morati da ga žrtvuješ. Ako ti uspe da obuzdaš Žerardjea, bar ćeš imati mogućnost da se vratiš ovamo i ponovo potražiš nalazište. Ali ako Žerardje pobedi, nijedan ovdašnji eksponat neće vredeti ništa.“

„Znam“, odvrati Silvest. Na trenutak sva netrpeljivost nestade između njih. Calvinovo razmišljanje je bilo besprekorno i bilo bi neprimereno pretvarati se da nije tako.

„Onda, hoćeš li me poslušati?“

Silvest pruži ruku prema pisacem stolu, spreman da izbac konzolu. „Razmisliću o tome.“

POGLAVLJE DRUGO

NA SVETLOSNOBOM BRODU,
MEĐUZVEZDANI PROSTOR, 2543.

Problem s mrtvima je, pomisli, u tome što ne znaju kad da učute. Upravo je ušla u lift s komandnog mosta, iznurena posle osamnaestočasovnog savetovanja s raznim simulacijama davnašnjih ličnosti koje su bile u nekoj vezi s brodom. Pokušavala je da ih uhvati u grešci, nadajući se da će jedan ili više njih razotkriti nešto o poreklu tajnog skladišta. Bio je to iscrpljujući posao, naročito budući da neke od starijih beta-ličnosti čak ni ne govore savremeni nortea, a iz nekog razloga program koji koriste ništa ne prevodi. Voljova je sve vreme razgovora neprestano pušila, naprežući se da proдре u gramatičke pojedinosti srednjeg nortea, pa ni sad nije nameravala da prestane s dimljenjem sopstvenih pluća. Zapravo, pošto su joj se leđa ukočila od napetog razgovora, cigareta joj je trebala više nego ikad. Provetranje u liftu nije bilo savršeno, pa joj je dovoljno bilo nekoliko sekundi da ispuni kabinu dimom.

Voljova zavrnu manžetnu krznom postavljene kožne jakne, pa reče u narukvicu na koščatom zglobu: „Kapetanov nivo“, obraćajući se *Nostalgiji za večnošću*, koja će potom posvetiti sićušni deo sebe primitivnom zadatku upravljanja liftom. Trenutak kasnije, pod jurnu naniže pod njenim nogama

„Želite li muzičku pratnju?“

„Ne. Već sam otprilike hiljadu puta morala da ti ponovim da želim tišinu. Umukni i pusti me da razmišljam.“

Spuštala se glavnim oknom, četiri kilometra dugim otvorom koji se pružao čitavim brodom. Ukrcala se negde blizu vrha (koliko je znala, postojalo je samo hiljadu pedeset nivoa), a sada se spuštala brzinom od deset nivoa u sekundi. Lift je imao staklene zidove i lebdeo je u polju sile, a okno je mestimično bilo providno, pa je mogla da odredi položaj i ne gledajući mapu u liftu. Sad je silazila kroz šume: slojeviti vrtovi planetarne vegetacije, zarasli od nebrige, sada su venuli jer su ultraljubičaste lampe koje su nekada obezbeđivale šumi sunčevu svetlost uglavnom bile pokvarene, a niko nije želeo da ih popravlja. Ispod šuma, projurila je kroz spratove iznad osamstotog; ta ogromna prostranstva broda nekada su bila na raspolaganju posadi dok se sastojala od hiljada ljudi. Ispod osamstotog nivoa lift je prolazio kroz ogromnu, sad nepokretnu strukturu koja je razdvajala obrtna staništa i neobrtne spremišne prostorije, a potom se sručio kroz dvesta nivoa kriogenskih komora; tu je bilo dovoljno mesta za smeštaj sto hiljada spavača, da ih je bilo.

Voljova se sad spustila više od jednog kilometra ispod početne tačke, ali brodski pritisak je i dalje bio isti, zahvaljujući sistemu za održavanje života, jednom od retkih koji su još radili kako valja. Ipak, uvreženi nagon joj je govorio da bi uši trebalo da joj se zapuše od naglog pada.

„Velika dvorana“, reče lift, pristupivši odavno neupotrebljivim podacima o nekadašnjem rasporedu na brodu. „Za vašu razonodu i rekreaciju.“

„Vrlo zabavno.“

„Molim?“

„Hoću da kažem, morao bi vrlo neobično da definišeš rekreaciju. Osim ako ne smatraš da se opuštanje sastoji od oblačenja vakuumiranog oklopa i podvrgavanja čitavom spektru antiradijacijskog lečenja. A meni to ne deluje naročito prijatno.“

„Molim?“

„Ma, zaboravi“, uzdahnu Voljova.

Ušedio je kilometar kroz oblasti u kojima je pritisak samo mestimično regulisan. Voljova oseti kako postaje lakša, pa je znala da prolazi kraj motora – koje su uz trup držali otmeno izvijeni nosači.

Kao raširena usta, usisavali su čestice međuzvezdanog vodonika i podvrgavali ulov iskreno nezamislivim fizičkim postupcima. Niko, čak ni Voljova, nije se pretvarao da zna kako sveznalački motori rade. Bilo je važno samo to da obavljaju posao. Takođe je bilo bitno to što neprestano odaju topli sjaj radijacije egzotičnih čestica, i što, premda većinu pokupi oklop brodskog trupa, jedan deo ipak prodire unutra. Zato je lift ubrzao načas čim je dospeo do motora, a potom usporio na uobičajenu brzinu, čim je prošao pored opasnosti.

Sad je proputovala dve trećine broda. Ovu oblast je poznavala bolje od ijednog drugog člana posade: Sađaki, Hegazi i ostali retko su odlazili čak tamo bez posebnog razloga. A ko bi mogao da ih krivi? Što niže siđu, to su bliže kapetanu. Samo se ona nije užasavala same pomisli na njegovu blizinu.

Ne; budući da se nije nimalo plašila ovog dela broda, od njega je napravila sopstveno carstvo. Mogla je da siđe na šest stotina dvanaesti nivo, pa se odveze do pauk-sobe i izvede je izvan trupa, te tamo osluškuje duhove koji pohode međuzvezdani prostor. To ju je uvek privlačilo. Ali imala je posla – i to naročitog – a duhovi će biti tamo i kasnije. Na petstotom nivou prošla je kraj sprata s nišanskom sobom i setila se svih problema koje je ona predstavljala. Morala je da se odupre porivu da stane tu i još malo procunja po njoj. Onda nišanske sobe nestade, a Voljova poče da propada kroz komoru sa specijalnim oružjem – jedan od nekoliko ogromnih odeljaka broda u kojima nije održavan veštački pritisak

Komora je bila ogromna i prostirala se gotovo čitav kilometar, no sad je bila mračna, pa je Voljova morala da zamišlja četrdeset predmeta koje sadrži, što joj nikada nije padalo teško. Iako na mnoga pitanja u vezi s njihovim poreklom i načinima dejstvovanja nije imala odgovor, Voljova je savršeno dobro poznavala njihove oblike i međusobni položaj, kao da su brižljivo razmešteni delovi nameštaja u slepčevoj spavaćoj sobi. Čak je i u liftu imala utisak da bi mogla da pruži ruku i pomiluje legiranu ljušturu najbližeg od njih, tek da se uveri da je još tu. Učila je o njima koliko je to bilo moguće posvećujući tome najveći deo vremena otkako se pridružila trijumviratu, ali ipak ne bi mogla da tvrdi da joj je svejedno u prisustvu nekog od njih. Prilazila im je nervozno poput nove ljubavnice, imajući na umu da je znanje koje

je dotad prikupila sasvim površno, te da bi ono što se nalazi ispod moglo raspršiti sve njene iluzije.

Nikada joj nije bilo žao što izlazi iz komore.

Na četrinsto pedesetom spratu prošla je kroz još jednu strukturu koja je razdvajala ostave od zašiljenog konusnog broskog repa, koji se protezao ispod još čitav kilometar. Ponovo je ubrzavala dok je lift prolazio kroz zonu pojačanog zračenja, a potom otpoče produženo usporavanje, posle koga će se najzad zaustaviti. Prolazila je kroz drugi sloj kriogenskih komora, koje su se protezale na dvesta pedeset nivoa sa smeštajnim prostorom za sto dvadeset hiljada ljudi, mada je, naravno, tamo trenutno boravio samo jedan spavač, ako bi se kapetanovo stanje moglo blagonaklono opisati kao san. Lift je usporavao. Na pola puta kroz kriogenske komore zaustavio se, srdačno je obavestavajući da je stigla do odredišta.

„Putničke kriogenske komore“, reče lift. „Za vaše potrebe za dubokim snom za vreme leta. Hvala što koristite ovu uslugu.“

Vrata se otvoriše i ona zakorači preko praga, nakratko pogledavši naniže prema osvetljenim, naizgled sve užim zidovima tunela koji se pružao ispod otvora. Proputovala je brod gotovo čitavom dužinom (ili možda visinom – bilo je teško ne zamišljati brod kao izuzetno visoku zgradu), pa ipak, činilo se da se tunel prostire još do beskrajnih dubina. Brod je bio toliko veliki – toliko neverovatno veliki – da se čak ni njegovi sporedni delovi nisu mogli opisati.

„Dobro, dobro. A sad odjebi, ako nemaš ništa protiv.“

„Molim?“

„Odlazi.“

Što lift, naravno, ne bi učinio – bar ne iz nekog drugog razloga osim da joj udovolji. Nije imao šta drugo da radi do da je čeka. Pošto je Voljova jedina bila budna, samo je ona imala razlog da koristi liftove.

Morala je dugo da pešači od glavnog tunela do mesta na kome su držali kapetana, a nije smela da ide najjednostavnijim putem jer su čitavi delovi broda bili nedostupni, opustošeni virusima koji su na sve strane uzrokovali kvarove. Neke zone su bile preplavljene tečnošću za hlađenje, dok su druge bile pune neposlušnih pacova. Nekima su patrolirali odbrambeni roboti, koji su se oteli kontroli, pa ih je bilo najbolje izbegavati osim ako joj je bilo do sporta. U ostalima su

vrebali otrovni gasovi, vakuum, ili prejako zračenje, ili se pričalo da ih pohode duhovi.

Voljova nije verovala u ove potonje (premda je, naravno, imala svoje duhove, koje je prizivala iz pauk-sobe), ali ostalo je uzimala zaista veoma ozbiljno. U neke delove broda ne bi ušla bez naoružanja, no kapetanovo okruženje je poznavala dovoljno dobro da ne mora da preduzima prevelike mere opreza. Ipak, bilo je hladno, pa je podigla kragnu jakne i povukla štitnik kačketa niže, a mrežasto platno joj se uplete u kratko ošišanu kosu. Zapalila je još jednu cigaretu i stala snažno da odbija dim, što joj rasplinu pritisak u glavi. Ponovo je bila trezvena i na borbenom oprezu. Odgovaralo joj je što je sama. Radovala se društvu drugih ljudi, ali ne previše, a naročito ne ako je to značilo da će morati da se pozabavi situacijom s Nagornim. Možda će, kad stignu u sistem Jelouston, razmisliti o tome da pronade novog oficira za naoružanje.

Nego, kako je samo uspela da smetne tu brigu s uma?

Trenutno je nije brinuo Nagorni, nego kapetan. A evo ga, tu je, ili je bar to ono u šta se pretvorio. Voljova se pribra. Staloženost joj je bila neophodna. Taj prizor bi joj se uvek smučio. Njoj je bilo gore nego ostalima; više ga se gadila. Bila je *брезгатая*; gadljiva.

Čudo je što je komora za duboki san u kojoj je Branigan ležao i dalje radila. Znala je, bio je to veoma star model – doduše, kvalitetno izrađen. Još je nastojao da drži ćelije njegovog tela u stanju mirovanja, iako su opnu jedinice izbrazdale duboke pukotine kao iz doba paleolita, pa je vlaknasti metal virio kroz njih. Metalne izrasline virile su iz jedinice poput gljivične najezde. Ono što je ostalo od Branigana, nalazilo se u središtu tih izraslina.

U blizini komore bilo je veoma hladno, pa je Voljova uskoro počela da drhti, no imala je posla. Izvadila je kiretu iz jakne i skinula komadiće izrasline da bi ih ispitala. U laboratoriji će ih obasuti raznim virusnim oružjem, nadajući se da će naći ono koje će im usporiti rast. Iz iskustva je znala da su njeni pokušaji mahom uzaludni – izrasline su imale neverovatnu sposobnost da podrivaju molekularna sredstva kojima ih je ispitala. Doduše, nije ni bila u velikoj žurbi: komora je održavala Branigana na samo nekoliko stotina milikelvina iznad apsolutne nule, a činilo se da tako niska temperatura ipak unekoliko sprečava širenje. S druge strane, Voljova je znala da nijedno ljudsko

biće nikada nije preživelo oživljavanje iz tolike hladnoće, no to joj se činilo sasvim nebitno u poređenju s kapetanovim stanjem.

Tiho reče u narukvicu: „Otvori moju datoteku u vezi s kapetanom i dodaj ovu odrednicu.“

Narukvica zacvrča, dajući joj znak da je spremna.

„Treća provera kapetana Branigana od mog oživljavanja. Čini se da se...“

Tu stade da okleva, svesna da bi loše odabran izraz mogao razljutiti trijumvira Hegazija; mada je nije bilo preterano briga za to. Da li da se usudi da bolest nazove integrisanom kugom, sad kad su joj stanovnici Jeloustona dali ime? Možda to ne bi bilo pametno.

„...bolest nije širila od poslednje odrednice. Ne više od nekoliko milimetara. Kriogenske funkcije su i dalje uredne, za pravo čudo. Smatram ipak da bi trebalo da se pomirimo s tim da će kapsula popustiti, kad-tad...“ Utom pomisli kako će, kad se to zaista dogodi, ako ne budu dovoljno brzo prebacili kapetana u novu kapsulu (a pitanje kako to tačno da izvedu još nije imalo odgovor), zaista imati jednu brigu manje na plećima. A i njegovim mukama će doći kraj – iskreno se nadala.

Uhvatila je narukvicu. „Zatvori datoteku.“ Onda dodade, žestoko zažalivši što nije ostavila još jedan dim za ovaj trenutak: „Ugrej kapetanovu moždanu srž za pedeset milikelvina.“

Iz iskustva je znala da je to najmanje neophodno povećanje temperature. Ispod toga, mozak bi ostao sleđen, u stanju potpunog mirovanja. Iznad toga, kuga bi počela da ga razgrađuje prebrzo za njen ukus.

„Kapetane?“ reče. „Čujete li me? Ja sam, Ilja.“

Silvest izađe iz terenskog vozila i vrati se do iskopine. Za vreme njegovog razgovora s Calvinom vetar je znatno ojačao. Osećao je kako ga gruba prašina pecka po obrazima kao da ga miluje veštica.

„Nadam se da ti je razgovor godio“, reče Paskal strgavši masku da bi nadjačala vetar. Znala je za Kalvina, iako nikada nije lično razgovarala s njim. „Jesi li se urazumio?“

„Dovedi mi Sluku.“

U svakodnevnim okolnostima možda bi se i oglušila o takvu naredbu, ali sada je samo prihvatila njegovo raspoloženje i otišla do

drugog terenskog vozila. Malo kasnije izašla je sa Slukom i šačicom drugih radnika.

„Pretpostavljam da ste spremni da nas saslušate.“ Sluka je stajala pred njim, a vetar joj je lepio neposlušni pramen kose preko zaštitnih naočara. Povremeno je udisala iz maske koju je držala u jednoj ruci, dok se drugom podbočila. „Ako je tako, mislim da ćete shvatiti da smo razumni. Svi imamo na umu vaš ugled. Niko ovo neće pominjati kada se vratimo u Mantel. Reći ćemo da ste izdali naredbu da se povučemo kad su poslali upozorenje. Zasluga će biti vaša.“

„Zar misliš da je išta od toga bitno na duge staze?“

Sluka se obrecnu: „Zašto je jedan prokleti obelisk tako važan? A kad smo već kod toga, zašto su prokleti Amarantini tako važni?“

„Znači, ipak nisi shvatila suštinu.“

Oprezno – mada ne toliko oprezno da bi Silvest prevideo šta radi – Paskal je počela da snima njihov razgovor, stojeći po strani s prenosivom kamerom elektronske tablice u ruci. „Neki bi rekli da je nikad nije ni bilo“, odvrati Sluka. „Da ste preuveličali značaj Amarantinaca samo da biste arheolozima obezbedili posao.“

„To bi ti rekla, je l' tako, Sluka? Ali s druge strane, ti nikada nisi ni bila jedna od nas.“

„Šta vam to znači?“

„To znači da bi, da je Žerardje želeo da ubaci svog čoveka među nas, ti bila odličan izbor.“

Sluka se osvrnu prema ljudima o kojima je Silvest sve češće razmišljao kao o njenoj bandi. „Slušajte samo prokletnika – već je okoreo u teorije zavere. Sad i mi imamo priliku da iskusimo ono što ljudi u ostalim delovima kolonije već godinama viđaju.“ Ponovo se naglo okrenula prema njemu. „Nema smisla razgovarati s vama. Odlazimo čim spakujemo opremu – i pre, ako se oluja pojača. Možete s nama.“ Duboko je udahнула iz maske, pa joj se boja vrati u obraze. „Ili okušajte sreću ovde. Sami birate.“

Osmotrio je bandu iza nje. „Idite onda. Odlazite. Ne dozvolite da vam išta tako beznačajno kao što je odanost stane na put. Osim ako neko od vas ima petlju da ostane i dovrši posao zbog kog je i došao.“ Stade da posmatra svako lice ponaosob, susrećući samo poglede skrenute od nelagode. Jedva im je znao imena. Prepoznavao ih je, ali samo iz skorašnjih događaja. Izvesno niko od njih nije došao brodom s Jeloustona.

Svakako niko i ne zna ni za šta drugo do za Risurdžam, sa šaćicom ljudskih naseobina raštrkanih poput rubina po inače potpunoj pustoši. Mora da im je delovao kao nekakvo stvorenje iz davnih vremena.

„Gospodine“, reče jedan od njih – možda upravo onaj koji ga je prvi obavestio o oluji. „Gospodine, nije da vas ne poštujemo, ali moramo i na sebe da mislimo. Zar ne razumete to? Šta god tu bilo zakopano, nije vredno opasnosti.“

„Tu grešiš“, odvrati Silvest. „Vredno je i većih opasnosti nego što možeš da zamisliš. Zar ne shvataš? Prasak se nije tek tako desio Amarrantincima. Sami su ga podstakli. Oni su ga izazvali.“

Sluka polako zavrte glavom. „Znači, sami su sagoreli sopstveno sunce? Zar zaista verujete u to?“

„Jednom rečju, da.“

„Onda ste zaglibili mnogo gore nego što sam se plašila.“ Sluka mu okrenu leđa i obrati se svojim sledbenicima: „Uključite terenska vozila. Krećemo odmah.“

„A šta je s opremom?“, upita Silvest.

„Nek ostane ovde i zarđa. Baš me briga.“ Okupljeni stadoše da se razilaze prema dva glomazna vozila.

„Čekajte!“, viknu Silvest. „Slušajte me! Treba vam samo jedno terensko vozilo – ima dovoljno mesta za sve vas ako ostavite opremu.“

Sluka se ponovo okrenu k njemu. „A vi?“

„Ja ću ostati – i sam dovršiti posao, s bilo kim ko možda želi da ostane.“

Zavrtevši glavom ona strže masku i sva zgađena pljunu na tlo, no kad je otišla, sustigla je svoje sledbenike i usmerila ih ka bližem terenskom vozilu, ostavivši drugo – u kome su se nalazile njegove prostorije – samo njemu. Slukina družina uđe u vozilo, neki s manjim delovima opreme, iskopanim predmetima i kostima iz jama u rukama: naučni nagon je preovlađivao čak i za vreme pobune. On je posmatrao kako se rampe i vrata terenskog vozila zatvaraju, a zatim se vozilo podiže na nožice, okrenu i stade da se udaljava od iskopine. Za manje od minuta sasvim je nestalo s vidika i buka njegovih motora više se nije mogla čuti od huka vetra.

On se osvrnu da vidi ko je ostao s njim.

Bila je tu samo Paskal – ali to je bilo gotovo neumitno; pretpostavljao je da bi ga kao pas pratila u stopu do groba, ako to znači dobru

priču – i još nekoliko studenata koji su se usprotivili Sluki. Silvest posramljeno pomisli kako ne može da im se seti imena. Možda ih ima još pet-šest dole u iskopini, ako ima sreće.

Silvest se pribra, pa pucnu prstima prema dvojici onih koji su ostali. „Počnite da rasklapate gravitometre; više nam neće trebati.“ Drugoj dvojici reče: „Prođite sa zadnje strane iskopine; skupite sav alat koji su Slukini dezerteri ostavili, uključujući i terenske beleške i iskopane predmete. Kad završite, naći ćemo se na dnu najvećeg okna.“

„Šta ćeš sad?“, upita Paskal isključivši kameru i vrativši je u elektronsku tablicu.

„Mislio sam da je očigledno“, reče Silvest. „Idem da vidim šta piše na onom obelisku.“

GRAD KAZM, JELOUSTON,
SISTEM EPSILON ERIDANI, 2524.

Konzola u stanu se oglašila dok je Ana Kuri prala zube. Izašla je iz kupatila s penom na usnama.

„Bro jutro, Kejsi.“

Hermetik uklizi u stan u putujućem oklopu ukrašenom kitnjastim šarama, s tamnim prozorčićem spreda. Pod odgovarajućim svetlom jedva je uspevala da nazre mrtvački blede lice Kej Si Ngoa kako klima glavom iza palac debelog zelenog stakla.

„Hej, izgledaš sjajno“, reče on promuklo kroz mrežicu za govor. „Gde mogu da nađem to što tebe tako podiže?“

„To ti je kafa, Kejsi. Pijem previše te proklete tečnosti.“

„Samo sam se šalio“, odvrati Ngo. „Izgledaš kô podgrejan leš.“

Obrisala je usta dlanom, skinuvši penu. „Tek sam se probudila, kretenu.“

„Izvin'te.“ Ngo je uspeo da zvuči kao da je buđenje zastarelo telesno prenemaganje koje je odavno odbacio, nalik posedovanju slepog creva, što je bilo sasvim moguće: Kurijeva nikada nije dobro osmotrila čoveka u oklopu. Hermetici su bili jedna od najneobičnijih kasta koje su se pojavile poslednjih godina, po jenjavanju kuge. Neradi da odbace usađene delove koje je kuga možda oštetila i ubeđeni da ona

u tragovima još obitava čak i u srazmerno čistoj Kupoli, nikada nisu izlazili iz oklopa osim ako okruženje nije bilo hermetički zatvoreno. Tako su sami sebi ograničili kretanje na nekoliko nivoa.

Ponovo se začu promukli glas: „Izvin’te, ali za jutros smo isplanirali ubistvo, ako se ne varam. Sećaš li se onog tipa Taraskija kog već dva meseca pokušavamo da skinemo? Je l’ ti to ime uopšte nešto znači? Bilo bi izuzetno bitno da se setiš jer si igrom slučaja baš ti ta kojoj je pripao zadatak da mu prekrati muke.“

„Skinu mi se s vrata, Kejsi.“

„Bilo bi anatomski teško izvodljivo čak i kad bih poželeo da se nađem u tom položaju, draga moja Kurijska. Nego, ozbiljno, imamo tačno mesto ubistva i procenjeno vreme smrti. Jesi li se dovoljno naoštrila?“

Kurijska doli sebi još nekoliko gutljaja kafe, pa ostavi ostatak na šporetu za posle, kad se vrati. Kafa joj je bila jedini porok, kome je podlegla još u vreme vojevanja na Rubu. Stvar je bila u tome da postigne istančan oprez, ali da joj glava ne zuji tako da ne može da uperi oružje u metu a da joj se ruke ne tresu.

„Čini mi se da sam smanjila količinu krvi u mom kofeinskom sistemu na prihvatljiv nivo, ako to misliš?“

„Onda daj da razgovaramo o likvidiranju, bar kad je reč o Taraskiju.“

Ngo je obavesti o ostalim pojedinostima planiranog ubistva. Većinu je već znala od ranije, ili ih je i sama pretpostavila na osnovu iskustva s prethodnim ubistvima. Atentat na Taraskija biće joj peti zaredom, pa je počela da shvata suštinu igre. Iako nisu uvek bila očigledna, pravila igre su postojala, i suptilno su se ponavljala u opštim crtama svakog ubistva. Čak su i mediji obraćali sve veću pažnju, a njeno ime se sve češće pominjalo u krugovima *Igre senki*. Kejsi joj je, izgleda, smislio nekoliko privlačnih meta za ubuduće, i to na visokom položaju. Osećala je da je na dobrom putu da uđe među prvih sto atentatora na planeti. To je zaista bilo probrano društvo.

„Dobro“, reče ona. „Ispod spomenika, na osmom nivou centra, u zapadnom krilu, za jedan sat. Ne može biti lakše.“

„Da nisi nešto zaboravila?“

„Da. Gde je oružje, Kejsi?“

Ngo pokaza glavom iza nje. „Tamo gde ga je ostavila vila zubička, devojko draga.“

Onda se oklop okrenu i povuče iz sobe, a za njim ostade samo blag miris sredstva za podmazivanje. Kurijska se namršti i polako podvuče ruku pod jastuk. Zaista je nešto bilo tamo, baš kao što je Kejsi i rekao. Nije bilo ničega kad je otišla na spavanje, ali u poslednje vreme takve stvari joj nisu naročito smetale. Firma je uvek imala tajanstvene puteve.

Uskoro je bila spremna.

Pozvala je žičaru s krova, prikrivši oružje pod kaputom. Kabina je primetila oružje i prisustvo čipova ugrađenih u njenu glavu, i odbila bi da je poveže da nije pokazala identifikaciju *Omega pointa* ugraviranu pod noktom desnog kažiprsta. Sićušni holografski simbol kao da je poigravao ispod slojeva keratina. „Do spomenika Osamdesetorci“, reče Kurijska.

Silvest siđe s merdevina i zaputi se stepenastim dnom okna do osvetljenog vrha obeliska. Sluka i još jedan arheolog su ga napustili, ali jedan preostali radnik je – uz pomoć servitora – uspeo da otkopa gotovo čitav metar predmeta, skidajući slojeve kamenog sarkofaga da bi se približio vešto isklesanom masivnom bloku vulkanskog stakla na kome su amarantinski grafički znaci bili urezani u urednim redovima. Uglavnom je to bio tekst: nizovi ideograma. Arheolozi su rastumačili osnove amarantinskog jezika, mada nikada nisu imali kamen iz Rozete kao ispomoć. Amarantinci su bili osma izumrla vanzemaljska kultura koju su ljudi otkrili u opsegu od pedeset svetlosnih godina od Zemlje, ali nije bilo dokaza da su one međusobno imale dodirnih tačaka. Niti su Šabloneri niti Koprenari nudili pomoć: ni jedni ni drugi nisu otkrili ništa čak ni nalik pisanom jeziku. Silvest, koji je dolazio u dodir i sa Šablonerima i sa Koprenarima – ili, u slučaju potonjih, bar s njihovom tehnologijom – razumeo je to bolje nego iko drugi.

Umesto toga, u smisao amarantinskog jezika pronikli su računari. Trebalo im je trideset godina dovođenja u vezu miliona pronađenih predmeta, ali najzad se iskristalisao dosledan model kojim se moglo tumačiti opšte značenje većine natpisa. Išlo im je naruku to što je, bar pri kraju njihove vladavine, postojao samo jedan amarantinski jezik, te što se menjao vrlo sporo, pa je isti model mogao da tumači natpise

nastale u rasponu od više desetina hiljada godina. Naravno, nijanse značenja bile su nešto sasvim drugo. Tu je dolazila do izražaja ljudska intuicija – i teorija.

Amarantinski spisi nisu međutim nimalo nalikovali ničemu iz ljudskog iskustva. Svi amarantinski tekstovi bili su stereoskopski – sastojali su se od isprepletenih redova koji su morali da se stope u čitaočevom vidnom polju. Preci Amarantinaca ličili su na ptice – ili leteće dinosauruse, doduše s pameću lemura. U jednom trenutku u prošlosti oči su im bile smeštene na suprotnim stranama lobanje, što je dovelo do krajnje dvostranog uma, pa je svaka hemisfera iznedrivala sopstveni model sveta. Kasnije su postali lovci, pa su razvili dvostruki vid, ali spojevi u mozgu još su se oslanjali na pređašnji razvojni stupanj. Pronađeni amarantinski predmeti uglavnom su odslikavali njihovu mentalnu polarnost, sa izraženom simetrijom oko uspravne ose.

Ni obelisk nije bio izuzetak.

Silvestu nisu trebale posebne zaštitne naočare kao njegovim saradnicima da bi pročitao amarantinske grafičke znake: jednostavno je postizao stereoskopsko stapanje u sopstvenim očima, pomoću jednog od korisnijih Kalvinovih algoritama. Ipak, čitanje mu je i dalje bilo mučno i zahtevalo je naporno usredsređivanje.

„Osvetlite mi malo ovde“, reče, pa student otkači jedan od prenosivih reflektora i podiže ga da osvetli stranu obeliska. Iznad njih prolomi se munja: elektricitet suknu između olujnih slojeva prašine.

„Umete li da ga pročitate, gospodine?“

„Trudim se“, odgovori Silvest. „To nije baš najlakša stvar na svetu, znaš. Pogotovo ako ne budeš držao svetlo ravno.“

„Izvinite, gospodine. Dajem sve od sebe, ali sad je ovde baš vetrovito.“

Bio je u pravu: počeli su da se stvaraju vrtlozi, čak i u oknu. Uskoro će vetar znatno ojačati, pa će prašina početi da se zgušnjava, sve dok u vazduhu ne nastanu sivi neprozirni slojevi. Neće moći da rade još dugo u tim uslovima.

„Izvini“, reče Silvest. „Hvala ti na pomoći.“ Osetivši da treba da kaže još nešto, dodade: „I zahvalan sam ti što si odabrao da ostaneš sa mnom, a ne sa Slukom.“

„To nije bilo teško, gospodine. Nismo svi spremni da odbacimo vaše ideje.“

Silvest podiže glavu. „Sve moje ideje?“

„Bar prihvatamo da bi ih trebalo proveriti. Najzad, u najboljem je interesu kolonije da shvati šta se desilo.“

„Misliš Prasad?“

Student klimnu glavom. „Ako su Amarantinci zaista prouzrokovali to... i ako se to zaista dogodilo u isto vreme kada su ovladali letom po svemiru – onda bi to otkriće moglo imati više nego samo naučni značaj.“

„Mrzim taj izraz. Naučni značaj – kao da je drugačiji značaj sam po sebi bitniji. Ali u pravu si. To moramo da saznamo.“

Paskal im se približi. „Šta to tačno?“

„Šta su to uradili da ih je zbog toga sunce spržilo.“ Silvest se okrenu k njoj, prikovavši je pogledom svojih prevelikih srebrnatih veštačkih očiju. „Da ne bismo i mi napravili istu grešku.“

„Zar hoćeš da kažeš da je to bilo slučajno?“

„Sumnjam da su to uradili namerno, Paskal.“

„Shvatam.“ Obratio joj se snishodljivo, a ona je to mrzela i on je to znao. Prezirao je sebe zbog toga. „Takođe, znam da vanzemaljci iz kamenog doba jednostavno nisu imali način da utiču na ponašanje svoje zvezde, ni slučajno, niti ikako drugačije.“

„Znamo da su ipak bili napredniji od kamenog doba“, reče Silvest.

„Znamo da su imali točak i barut, osnovno naučno poznavanje optike, te da su se zanimali za astronomiju iz poljoprivrednih razloga. Ljudi su od tog stadijuma do leta u svemir dospeli za manje od pet vekova. Imali bismo predrasude kad bismo smatrali da i druge vrste nisu bile sposobne za isto to, zar ne?“

„Ipak, gde je dokaz?“ Paskal ustade da otrese potočiće prašine koja joj se nagomilala na mantilu. „Znam šta ćeš reći – nijedan tehnološki napredan predmet nije opstao jer su oni bili suštinski manje trajni od starijih. Ali čak i da *postoji* dokaz – šta to menja? Čak ni Sveznalci ne tumaraju unaokolo petljajući oko zvezda, a mnogo su napredniji nego svi ostali ljudi, pa među njima i mi.“

„Znam. Upravo me to i brine.“

„Dobro, šta tu piše?“

Silvest uzdahnu i ponovo osmotri tekst. Nadao se da će, ako mu razgovor odvrati pažnju, njegova podsvest moći da dela na miru, pa će mu se značenje natpisa jasno javiti, poput odgovora na jedan od psiholoških problema koje su im postavljali pre odlaska do Koprenara.

No trenutak otkrovenja nikako da dođe; grafički znaci mu i dalje ništa nisu značili. Ili su možda problem njegova očekivanja, pomisli. Nadao se nečemu grandioznom; nečemu što će potvrditi njegovu zebnju, premda je bila zastrašujuća.

Činilo se međutim da natpis samo veliča uspomenu na nešto što se tu dogodilo – nešto što je možda imalo velikog značaja za amaran-tinsku istoriju, ali je – u poređenju s njegovim očekivanjima – bilo krajnje ograničeno. Moraće da uradi čitavu računarsku analizu da bi bio siguran, a uspeo je da pročita manje-više samo prvi metar teksta – ali već je osećao pritisak razočaranja. Šta god taj obelisk predstavljao, više ga nije zanimao.

„Nešto se ovde dogodilo“, reče Silvest. „Možda bitka, ili bogoja-vljenje. To je sve – ovo je samo kamen kojim je obeleženo to mesto. Znaćemo više o tome kad ga budemo iskopali i ustanovili iz kog doba sloj tačno potiče. Možemo da uradimo i TE proveru.“

„To nije ono što si tražio, zar ne?“

„Izvesno vreme mislio sam da bi moglo biti.“ Utom Silvest spusti pogled na najniži očišćeni deo obeliska. Tekst se završavao nekoliko centimetara iznad najvišeg sloja obloge, a tamo je počinjalo nešto drugo i protezalo se naniže izvan vidokruga. Bio je to nekakav dija-gram – video je samo najviše lukove nekoliko koncentričnih krugova, i to je bilo sve. Šta li je to?

Silvest nije mogao – nije želeo – da nagađa. Oluja se pojačavala. Više se nije videla nijedna zvezda, samo zastor prašine koji je hujao preko neba kao ogromno krilo slepog miša. Biće pakao kad izađu iz jame.

„Daj mi nešto za kopanje“, reče. Stao je da struže permafrost oko najvišeg sloja sarkofaga, poput zatvorenika koji do zore mora da iskopa tunel iz ćelije. U roku od nekoliko časaka pridružiše mu se Paskal i student, dok je oluja besnela iznad njih.

„Ne sećam se bogzna čega“, reče kapetan. „Jesmo li još u blizini Astromahera?“

„Nismo“, odgovori Voljova, trudeći se da ne zvuči kao da mu je to već desetak puta objasnila, svaki put kad bi mu zagrejala mozak. „Otišli smo sa Krugera 60A pre nekoliko godina, kad je Hegazi izdejstvovao ledeni štiti koji nam je bio potreban.“

„Pa dobro, gde smo onda?“

„Idemo ka Jeloustonu.“

„Zašto?“, kapetanov duboki glas odjeknu iz zvučnika poređanih malo dalje od njegovog beživotnog tela. Složeni algoritmi su mu ske-nirali moždane radnje i prevodili rezultate u govor, kao odgovor na pitanje. Zapravo, uopšte nije trebalo da bude svestan jer je sva nervna aktivnost trebalo da se prekine kad mu je temperatura pala ispod tačke smrzavanja, ali mozak mu je bio obavijen majušnim aparatima, koji su na neki način mislili umesto njega, premda na temperaturi ni pola kelvina iznad apsolutne nule.

„To je dobro pitanje“, na to će ona. Nešto joj je sad smetalo, a to nije bio samo ovaj razgovor. „Zaputili smo se na Jelouston...“

„Da?“

„Sađaki smatra da tamo ima jedan čovek koji može da vam pomogne.“

Kapetan se na to zamisli. Na narukvici je videla mapu njegovog mozga: videla je kako se boje komešaju njime poput sukobljenih strana na bojnom polju. „Mora da je taj čovek Kalvin Silvest“, reče kapetan.

„Kalvin Silvest je umro.“

„Onda onaj drugi, Den Silvest. Je li to taj čovek koga Sađaki traži?“

„Ne znam ni za koga drugog.“

„Taj neće poći s nama svojevolljno. Ni prošli put nije.“ Na trenutak je začutao; kvantne promene u temperaturi ponovo su vratile kapetana u besvesno stanje. „To Sađaki sigurno zna“, reče povrativši se.

„Sigurna sam da je Sađaki razmotrio sve mogućnosti“, odvrati Voljova glasom kojim mu je jasno stavila do znanja da je sigurna u sve drugo *osim* u to, ali nije smela da ogovara drugog trijumvira. Sađaki je oduvek bio kapetanov najbliži pomoćnik – njih dvojica su se poznavali odavno, mnogo pre nego što se Voljova pridružila posadi. Koliko je znala, niko drugi – pa čak ni Sađaki – nije razgovarao s kapetanom, niti čak znao da postoji način za to. No, čemu se uvaljivati u glupe opasnosti – čak i kad se uzme u obzir kapetanovo nestalno pamćenje.

„Nešto te muči, Ilja. Oduvek si mogla da mi se poveriš. Da nije Silvest?“

„Nije samo to.“

„Onda nešto u vezi s brodom?“

Znala je, nikada se neće sasvim navići na to, ali poslednjih nedelja posete kapetanu postale su joj nekako normalne. Kao da su odlasci

do kriogenski ohlađenog beživotnog tela zaraženog oslabljenom ali možda krajnje ubitačnom kugom samo neprijatan, no neophodan deo života; nešto što, tu i tamo, svi moraju da rade. Sad je, međutim, njihov odnos otišao korak dalje – bila je spremna da prenebregne istu opasnost zbog koje nije izrazila sumnje u Sađakija.

„Reč je o nišanskoj sobi“, reče. „Sećate je se, zar ne? To je prostorija iz koje se upravlja oružjem u tajnoj komori.“

„Da, čini mi se. Šta u vezi s njom?“

„Podučavam regruta da postane oficir za naoružanje, da zauzme mesto u nišanskoj sobi i stupi u kontakt sa oružjem iz komore pomoću ugrađenih nervnih čipova.“

„Ko je taj regrut?“

„Neko po imenu Boris Nagorni. Ne, nikada ga niste upoznali. Nedavno je dospeo na brod, a i trudila sam se da ga sklanjam od ostalih koliko god sam mogla. Nikada ga ne bih dovela ovamo, iz očiglednih razloga.“ Naime, kapetanova zaraza mogla bi da napadne čipove Nagornog ako bi mu dozvolila da se suviše približi. Voljova uzdahnu. Došla je do srži ispovesti. „Nagorni je oduvek bio pomalo nestabilan, kapetane. Iz mnogo razloga neko ko je gotovo psiho-pata bio mi je korisniji nego osoba zdravog razuma – bar sam tada tako mislila. Međutim, potcenila sam stepen do koga je odmakla njegova psihoza.“

„Znači, pogoršala se?“

„Sve je počelo nedugo pošto sam mu usadila čipove i dozvolila mu da se poveže s centrom u nišanskoj sobi. Počeo je da se žali na noćne more. I to vrlo gadne.“

„Baš šteta. Jadničak.“

Voljova odmah shvati. U poređenju sa onim kroz šta je kapetan prošao – i kroz šta još uvek prolazi – noćne more mnogih ljudi činile bi se kao krotke uobrazilje. Istina, pitanje je da li je u bolovima, ali uostalom, šta je bol kad čovek zna da ga živog proždire – i istovremeno menja – nešto neizrecivo, i to vanzemaljskog porekla?

„Ne mogu tačno da zamislim kakve su noćne more Nagornog stvarno bile“, reče Voljova. „Znam samo da su za njega – koji je ionako imao glavu punu užasa po merilima većine nas – bile previše.“

„Pa šta si uradila?“

„Sve sam promenila – ceo pristupni sistem nišanske sobe, čak i usadene delove u njegovoj glavi. Ništa nije uspelo. Noćne more su se nastavile.“

„Jesi li sigurna da imaju veze s nišanskom sobom?“

„Najpre nisam htela u to da poverujem, ali postojala je jasna veza s vremenom provedenim na sedištu.“ Zapalila je još jednu cigaretu, čiji je narandžasti vrh bio jedino iole toplo u kapetanovoj blizini. To što je našla novo pakovanje cigareta donelo joj je nekoliko retkih vedrih trenutaka u poslednjih nekoliko nedelja. „Zato sam ponovo promenila sistem i opet ništa. Zapravo, samo mu je bilo još gore.“ Zaćuta. „Onda sam ispričala Sađakiju za te probleme.“

„I šta je on rekao?“

„Da prekinem sa opitima, bar dok ne stignemo u blizinu Jeloustona. Da pustim Nagornog da provede nekoliko godina u dubokom snu, pa da vidimo hoće li mu to izlečiti psihozu. Smem da nastavim da petljam sa nišanskom sobom, ali da ne stavljam Nagornog ponovo u sedište.“

„Meni to zvuči kao vrlo razuman savet. Samo što ga ti, naravno, nisi poslušala.“

Ona klimnu glavom, i čudno, laknu joj što je kapetan pogodio šta je zgrešila a da nije morala to sama da izgovori.

„Probudila sam se godinu dana pre ostalih“, reče Voljova, „da bih imala vremena da nadgledam sistem i pazim na vas. To sam i radila nekoliko meseci. Sve dok nisam odlučila da probudim i Nagornog.“

„Zarad dodatnih opita?“

„Da. Sve do juče.“ Snažno je povukla dim.

„Nemoj da ti čupam reči, Ilja. Šta se desilo juče?“

„Nagorni je nestao.“ Eto, prevalila je to preko usana. „Imao je naročito tešku moru i pokušao je da me napadne. Branila sam se, ali on je pobeo. Tu je negde na brodu, ali ne znam gde.“

Kapetan je dugo razmišljao o tome. Uvidala je o čemu razmišlja. Brod je veliki, a u njemu ima čitavih oblasti u kojima se ništa ne može naći, gde ni senzori ne rade. Još bi teže bilo naći nekoga ko se svojevolutno krije.

„Moraćeš da ga nađeš“, reče kapetan. „Ne sme biti u begu kad se Sađaki i ostali probude.“

„A šta onda?“